

Laodikia - Nambari Tatu

Kanuni ni zipi?

Jeff Pippenger

2023-08-30

“Tunapaswa sisi wenyewe kujua ni nini kinachounda Ukristo, ukweli ni nini, ni ipi imani tuliyoipokea, ni zipi kanuni za Biblia - kanuni tulizopewa kutoka kwa mamlaka ya juu kabisa.”
Nyenzo za 1888, 403.

Kwa miaka kadhaa Future for America imekuwa ikibainisha kwamba makanisa saba ya Ufunuo hayawakilishi tu historia ya Israeli ya kisasa kuanzia wakati wa mitume hadi mwisho wa dunia, bali kwamba makanisa hayo saba pia yanawakilisha Israeli ya kale kuanzia wakati wa Musa hadi Stefano alipouawa kwa kupigwa mawe. Waasisi wa Uadventista hawakufundisha ukweli huu, lakini waliuelewa na kutumia kanuni zinazothibitisha ukweli huu. Yesu hutangaza mwisho tangu mwanzo, na Israeli ya kale inawakilisha Israeli ya kisasa. Kwa hiyo, ukweli wowote ulio sehemu ya sifa za kinabii za Israeli ya kisasa ulikuwepo pia katika Israeli ya kale.

Kabla ya historia ya Wamileriti, mtazamo wa jadi wa Kikristo kuhusu makanisa saba ulikuwa kwamba yalikuwa yanawakilisha makanisa halisi katika Asia Ndogo wakati wa Yohana. Mtazamo wa jadi pia ulielewa kwamba ushauri uliotolewa kwa kila kanisa unaweza pia kueleweka kama unawakilisha ushauri maalum kwa makanisa mbalimbali katika historia ya Ukristo, na pia kwamba ushauri na maonyo yale yale ni kwa Wakristo binafsi. Walielewa pia kwamba makanisa saba yanawakilisha vipindi saba vya historia ya kanisa kuanzia wakati wa mitume hadi mwisho wa dunia. Mitazamo hii ilitangulia historia ya Wamileriti. Mambo hayo manne ya utambuzi kuhusu makanisa saba yanayounda mtazamo wa jadi, uliotangulia William Miller, yalitegemea na bado yanategemea tafsiri ya Biblia ya “kihistoria.” Ni mbinu hiyo ambayo malaika wa Mungu walimwongoza William Miller kuitumia.

Makanisa saba ya Asia ni historia ya kanisa la Kristo katika namna zake saba, katika mizunguko na migeuko yake yote, katika ustawi na dhiki zake zote, tangu siku za mitume hadi mwisho wa dunia. Mihuri saba ni historia ya matendo ya mamlaka na wafalme wa dunia juu ya kanisa, na ulinzi wa Mungu kwa watu wake katika kipindi hicho hicho. Tarumbeta saba ni historia ya hukumu saba za pekee na nzito zilizotumwa juu ya dunia, yaani ufalme wa Kirumi. Na bakuli saba ni mapigo saba ya mwisho yaliyotumwa juu ya Roma ya Kipapa. Pamoja na haya, kuna matukio mengine mengi, yaliyosokotwa kama vijimito vinavyochangia, na kujaza mto mkuu wa unabii, hadi yote yanaishia katika bahari ya umilele.

Hii, kwangu mimi, ndiyo mpango wa unabii wa Yohana katika kitabu cha Ufunuo. Na mtu anayetaka kukielewa kitabu hiki, sharti awe na maarifa ya kina ya sehemu nyingine za Neno la Mungu. Ishara na sitiari zinazotumiwa katika unabii huu hazifanuliwi zote humo humo, bali sharti zipatikane kwa manabii wengine, na kufanuliwa katika vifungu vingine vya Maandiko. Kwa hiyo ni dhahiri kwamba Mungu amekusudia tusome yote kwa ujumla, hata ili kupata ufahamu wa wazi wa sehemu yoyote. William Miller, Mihadhara ya Miller, juzuu ya 2,

mhadhara wa 12, 178.

Dada White anakubaliana na pia anaunga mkono mtazamo wa kihistoria ulioshikiliwa na Miller, lakini aliongeza uelewa wa kina zaidi kuhusu kitabu cha Ufunuo kuliko ule ambao Miller aliuona, kwa kuwa Miller hakuwa ametambua patakatifu kama lilivyo kwa kweli. Alielewa patakatifu kuwa ni dunia. Dada White alitambua kwamba Yesu alipowasilisha unabii unaoonyeshwa katika kitabu cha Ufunuo, Kristo alikuwa akifanya hivyo sambamba na kazi yake kama Kuhani Mkuu wa mbinguni.

Yohana anapogeuka na kumwona Kristo, anatembea miongoni mwa vinara vya taa akiwa amevaa mavazi ya kikuhani, na vinara hivyo viko katika sehemu ya Patakatifu, na hivyo tukio hilo lipo katika historia baada ya kupaa kwake, lakini kabla ya kuingia katika Patakatifu pa Patakatifu mnamo mwaka 1844. Miller asingeweza kuelewa umuhimu wa uhalisia huu. Wala Tyndale, Luther, au John Wycliffe, wala yeyote miongoni mwa wanamageuzi wa awali, hawangeweza. Kweli huendelea, ikiangaza zaidi na zaidi hadi mchana mkamilifu.

Kanuni kuu iliyotetewa kwa ujasiri na heshima kuu na Robinson na Roger Williams, kwamba ukweli husonga mbele, kwamba Wakristo wasimame tayari kukubali nuru yote itakayong'aa kutoka kwa neno takatifu la Mungu, ilipuuzwa na wazao wao. Makanisa ya Kiprotestanti ya Amerika,—na ya Ulaya pia,—yaliyobarikiwa sana kwa kupokea baraka za Matengenezo, yalishindwa kusonga mbele katika njia ya matengenezo. Ingawa mara kwa mara waliinuka watu wachache waaminifu kutangaza ukweli mpya na kufichua makosa yaliyodumishwa kwa muda mrefu, wengi, kama Wayahudi katika siku za Kristo au Wakatoliki katika nyakati za Luther, waliridhika kuamini kama baba zao walivyoamini na kuishi kama walivyoishi. Kwa hiyo dini ikadidimia tena na kubakia taratibu za nje tu; na makosa na ushirikina ambao yangukuwa yametupiliwa mbali lau kanisa lingeendelea kutembea katika nuru ya neno la Mungu, yalidumishwa na kuthaminiwa. Hivyo roho iliyohamasishwa na Matengenezo ikafa polepole, hata kukawa karibu na haja ileile ya matengenezo katika makanisa ya Kiprotestanti kama ilivyokuwapo katika Kanisa la Roma katika siku za Luther. Palikuwa na u dunia uleule na usingizi wa kiroho, heshima ileile kwa maoni ya wanadamu, na kuweka nadharia za kibinadamu badala ya mafundisho ya neno la Mungu. Pambano Kuu, 297.

Iwapo jambo kwamba ukweli huendelea hatua kwa hatua katika historia halitambuliwi, basi huenda kabisa ikawa haiwezekani kuutambua umuhimu wa mwanga wowote mpya katika kizazi hiki cha mwisho. Mara tu mtu anapoacha kuelewa asili ya kimaendeleo ya "ukweli," huanza moja kwa moja kutegemea mapokeo, desturi na mwongozo wa kibinadamu uliopotoka.

Mbinu aliyotumia Miller ni alama ya njia inayopita katika mstari mzima wa kinabii unaotoa ushuhuda wa maendeleo ya ukweli wa kibiblia yaliyoanza na mitume. Hata hivyo, katika alama ya njia inayowakilishwa na Miller, tunapata mwanzo unaohitaji kitu kinacholingana nacho mwishoni. Wengi hawajawahi kuelewa hali halisi hizi, lakini si hivyo kwa Shetani.

Shetani amepinga ukweli na maendeleo yake tangu alipoasi mbinguni. Ilipofika hatua katika historia ambapo wanamageuzi walianza kuelewa kwa uwazi jinsi ya kujifunza Biblia, Shetani akafanya kama kawaida yake na akaingiza vighushi. Ushahidi wa kihistoria wa kazi yake ya

kughushi ukweli unaonyesha kwamba Wajesuiti kama Ribera na Louis de Alcazar walielekeza mbinu zao za kughushi mahsusi dhidi ya kitabu cha Ufunuo. Mbinu iliyopotoka inayoitwa "preterism" ilianza katika karne ya pili na ya tatu, ikiwa na wawakilishi wawili wakuu wa mbinu hiyo potovu. Mmoja alikuwa Eusebius wa Kaisaria (260–339), na mwingine Victorinus wa Pettau (aliyekufa takriban 304). Wote hawa wahusika wa mapema katika historia walitetea mbinu iliyodai kwamba kitabu cha Ufunuo kilitimia wakati wa Dola la Roma kupitia wahusika wa kihistoria kama vile mfalme Nero mwenye sifa mbaya.

Katika karne ya kumi na tisa John Darby (1800-1882) kutoka Ufalme wa Muungano alianzisha mbinu nyingine ya kishetani ambayo pia iliingizwa katika maelezo ya chini ya Biblia ya Farasi wa Troya iitwayo Scofield Reference Bible tuliyoitambua awali. "Dispensationalism" ni muundo wa kitheolojia unaogawa historia na mwingiliano wa Mungu na wanadamu katika vipindi tofauti, au 'dispensations,' ambamo Mungu hutekeleza mpango wake kwa njia mbalimbali. Nalitaja hili kwa wakati huu kwa sababu hili ni mojawapo ya uongo uliingizwa katika harakati ya Future for America na sauti kutoka eneo lile lile ambako Darby alieneza mawazo yake ya kishetani. Mawazo ya Darby yaliyoshambulia Future for America yaliandamana na falsafa ya kile kinachoitwa harakati ya "woke" ya kisasa inayokuza anarkia ile ile inayowakilishwa na Mapinduzi ya Ufaransa na ufuska ule ule unaowakilishwa na Sodoma na Gomora.

Leo wanatheolojia wa Uadventista wa kisasa hutumia mfumo wa kuyachambua kweli za Biblia kwa msingi wa mfumo wa sehemu mbili wa tafsiri ya kibiblia wanaoutumia kudhoofisha na kukana Biblia na pia Roho ya Unabii. Wanawatambua watu ama kuwa wataalamu wa lugha za kibiblia au kuwa wataalamu wa historia ya kibiblia. Hivyo, wanatheolojia wa Uadventista leo hudhibiti mawazo ya Uadventista wa Laodikia ama kwa kuitafsiri Neno la Mungu kulingana na uelewa wa mwanadamu aliyeanguka kuhusu historia au uelewa wa mwanadamu aliyeanguka kuhusu lugha. Madhihirisho haya ya kisasa ya makosa ambayo yamekuwa yakitumika mara kwa mara kushambulia ujumbe unaousoma sasa yatajadiliwa zaidi katika makala haya tutakapozingatia usimbolojia wa Mapinduzi ya Ufaransa. Shetani yuko hai, na anajua wakati wake ni mfupi. Kanuni ya mwisho katika Kanuni za Miller, nambari kumi na nne, inahitimisha kwa aya ifuatayo.

Theolojia inayofundishwa katika shule zetu daima imejengwa juu ya itikadi fulani ya kimadhehebu. Huenda ikatosha kuchukua akili iliyo tupu na kuipiga chapa ya aina hii, lakini daima itaishia katika ushupavu wa kimadhehebu. Akili huru haitatosheka kamwe na mitazamo ya wengine. Kama ningekuwa mwalimu wa vijana katika theolojia, kwanza ningetambua uwezo wao na akili zao. Ikiwa hivi vingekuwa vizuri, ningewafanya wajisomee Biblia wenyewe, na kuwatuma waende huru kuutendea ulimwengu mema. Lakini kama wasingekuwa na akili, ningewatia chapa ya mawazo ya mtu mwingine, ningemandika "mbaguzi" kwenye paji la uso wao, na kuwatuma kama watumwa! William Miller, Kazi za Miller, juzuu ya 1, 24.

Katika kipindi mara tu baada ya enzi za Yohana, mwandishi wa Ufunuo, na katika siku za Mageuzi ya Kanisa, Shetani alikuwa akitengeneza kwa bidii mbinu za kinabii za uongo ili kupotosha na kuharibu uchambuzi wa kweli wa Kibiblia. Kinachopuuzwa wakati mwingine katika mambo haya ya kihistoria ni kwamba mbinu hizo zote za kishetani zilielekezwa moja kwa moja si kwa kitabu kingine chochote bali kwa Kitabu cha Ufunuo. Hicho ndicho kilikuwa mada ya kila mmoja wa

hawa waenezaji wa mkanganyiko wa kishetani. Kitabu cha Ufunuo daima kimekuwa shabaha ya Shetani. Shetani anajua kwamba ni Kitabu cha Ufunuo ndicho lazima apigane nacho. Tunapotambua ukweli huu, ndipo tunaweza pia kutambua hali halisi nyingine isiyoonekana, ambayo imefichwa na ukweli mwingine muhimu.

Mbinu potofu ya Wajesuiti ilikusudiwa kuzuia uelewa wa wazi kwamba papa wa Kanisa la Roma ni Mpinga Kristo wa unabii wa Biblia. Kila mwanamageuzi wa Kiprotestanti alikuja kutambua na kubaini ukweli huu. Kwa hiyo, wakati historia sahihi ya watu kama Ribera na Louis de Alcazar imewahi kuwasilishwa hadharani huko nyuma kwa maneno na kwa machapisho, historia ya watu kama Ribera na Louis de Alcazar ilitumiwa kwa madhumuni ya kuonyesha jitihada za kishetani za kuzuia uelewa sahihi wa "mtu wa dhambi." Ushuhuda ulioandikwa au uliotamkwa unaofichua kusudi la kuanzishwa kwa mbinu hizi za kishetani ni sahihi kadiri ya upeo wao, lakini Shetani alikuwa akijaribu kufunika zaidi ya ushahidi wa kibiblia tu unaomtambua Mpinga Kristo kama Papa wa Roma.

Kuna kweli katika kitabu cha Ufunuo ambazo zimefunikwa na mkanganyiko uliosababishwa na mifumo hii ya uongo ya ufasiri wa Biblia, ambayo iko nje ya mada ya yule mtu ambaye nambari yake ni sita, sita, sita. Mojawapo ya kweli hizo bila shaka ni ile inayowakilishwa wakati makanisa saba yanaeleweka katika utimilifu wa maendeleo yao. Kuna kweli zilizo ndani ya makanisa saba zinazozungumza moja kwa moja kuhusu historia iliyoanza tarehe 11 Septemba 2001 na kuishia katika mgogoro wa sheria ya Jumapili. Shetani amekuwa akitafuta kuifanya nuru hii ibaki imezikwa, na amebuni mbinu za kishetani ili kuficha vito kadhaa vya thamani vya kweli vilivyoko katika kitabu cha Ufunuo, si tu utambuzi wa papa wa Roma kama mpinga-Kristo.

Kabla "mtu wa dhambi" kufunuliwa mwaka 538, watu kama Eusebius na Victorinus walishambulia kitabu cha Ufunuo wakijaribu kuficha kuibuka kwa mamlaka ya kipapa. Baadaye katika historia Kristo alitimiza ahadi Yake kwa Thyatira na akaleta nyota ya asubuhi ya mageuzi (Wycliffe), na kisha Shetani akaleta wahusika wawili mashuhuri wa kihistoria kutetea na kuendeleza kazi yake ya kishetani. Vita iliyovutwa kwa muda mrefu juu ya maendeleo ya ukweli, inayofikia kilele chake wakati siri ya kitabu cha Ufunuo inapofunuliwa (mara tu kabla ya kufungwa kwa muda wa rehema), inajumuisha nuru kutoka kwa makanisa saba ambayo Miller hakuwahi kuitambua, wala Dada White; lakini inaweza kuonyeshwa kwa urahisi kwamba wote Miller na Roho ya Unabii wanaunga mkono nuru hiyo mpya, kwa maana nuru mpya kamwe haipingani na nuru ya zamani.

Ni jambo la hakika kwamba tunayo kweli, na tunapaswa kushikilia kwa uthabiti misimamo isiyotikisika; lakini hatupaswi kuangalia kwa shaka nuru yoyote mpya ambayo Mungu anaweza kuituma, na kusema, Kwa kweli, hatuoni kwamba tunahitaji nuru nyingine yoyote zaidi ya ile kweli ya zamani tuliyoipokea hadi sasa, na ambayo tumejengeka ndani yake. Wakati tunaposhikilia msimamo huu, ushuhuda wa Shahidi wa Kweli unatuletea karipio lake, 'Wala hujui ya kuwa wewe ni mnyonge, wa kuhurumiwa, maskini, kipofu, na uchi.' Wale wanaojihisi kuwa matajiri na wameongezewa mali na hawahitaji chochote, wako katika hali ya upofu kuhusu hali yao ya kweli mbele za Mungu, wala hawajui hilo. Review and Herald, Agosti 7, 1894.

Kipimo kikuu cha nuru mpya ni iwapo inapinga kweli iliyothibitishwa, na iwapo inaunga mkono kweli za msingi.

"Wakati nguvu ya Mungu inashuhudia kuhusu kile kilicho kweli, kweli hiyo inapaswa kusimama milele kama kweli. Hakuna dhana za baadaye, zilizo kinyume na nuru ambayo Mungu ameitoa, zinazopaswa kuzingatiwa. Watu watainuka wakiwa na tafsiri za Maandiko ambazo kwao ni kweli, lakini ambazo si kweli. Kweli ya wakati huu, Mungu ametupatia kama msingi wa imani yetu. Yeye mwenyewe ametufundisha kile kilicho kweli. Mmoja atainuka, na mwingine tena, akiwa na nuru mpya inayopingana na ile nuru ambayo Mungu ameitoa kwa udhihirisho wa Roho Wake Mtakatifu." Ujumbe Teule, kitabu cha 1, 162.

Shetani amelifanya kitabu cha Ufunuo kuwa lengo la mashambulizi yake tangu wakati Yohana aliporekodi ujumbe uliomo humo. Yesu alisema:

Lakini heri macho yenu, kwa kuwa yanaona; na masikio yenu, kwa kuwa yanasikia. Kwa maana, amin, nawaambia, ya kwamba manabii wengi na wenye haki walitamani kuyaona yale mnayoyaona, wala hawakuyaona; na kuyasikia yale mnayoyasikia, wala hawakuyasikia. Mathayo 13:16, 17.

Baraka inayohusishwa na kuona na kusikia ni baraka ya kuelewa ujumbe wa Ufunuo wa Yesu Kristo. Wakati Yohana alipowakilisha wale wa "siku za mwisho" wanaoona na kusikia ujumbe, alianguka chini kumwabudu malaika Gabrieli, ambaye mara moja alimwambia Yohana asifanye hivyo.

Nami, Yohana, niliyaona mambo haya, nikayasikia. Na nilipokuwa nimesikia na kuona, nikaanguka chini kusujudu mbele ya miguu ya yule malaika aliyenionyesha mambo haya. Kisha akaniambia, Angalia, usifanye hivyo; maana mimi ni mtumishi mwenzako, pamoja na ndugu zako manabii, na pamoja na wale wayashikao maneno ya kitabu hiki; abudu Mungu. Ufunuo 22:8, 9.

Gabriel na John wote ni viumbe walioumbwa, ambao wanapaswa kumwabudu Muumba tu. Manabii wengi na watu wenye haki, pamoja na malaika, wametamani "kuona" na "kusikia" ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane utakaporudiwa mwishoni mwa ulimwengu.

"Kristo alisema, 'Heri macho yenu, kwa kuwa yanaona; na masikio yenu, kwa kuwa yanasikia. Kwa maana, amin, nawaambia, ya kwamba manabii wengi na watu wenye haki walitamani kuyaona mambo mnayoyaona, wala hawakuyaona; na kuyasikia mambo mnayoyasikia, wala hawakuyasikia' [Mathayo 13:16, 17]. Heri macho yaliyoona mambo yaliyoonekana katika miaka ya 1843 na 1844."

"Ujumbe ulitolewa. Wala hapapaswi kuchelewa kurudia ujumbe huo, kwa kuwa ishara za nyakati zinatimia; kazi ya kufunga lazima ikamilishwe. Kazi kubwa itafanywa kwa muda mfupi. Ujumbe hivi karibuni utatolewa kwa mpango wa Mungu ambao utaongezeka na kuwa kilio kikuu. Kisha Danieli atasimama katika fungu lake, kutoa ushuhuda wake." Manuscript Releases, juzuu ya 21, 437.

Kile ambacho wenye haki (Yohana) na watumishi wenzao (malaika) walitamani kukiona kilikuwa utimizaji wa mwisho wa Kilio cha Usiku wa Manane mwishoni mwa Uadventista, wakati dunia ingeangaziwa na utukufu wa Mungu. Udhihirisho huo wa mwisho wa nguvu katika mvua ya mwisho unasababishwa na kufunguliwa kwa mihuri ya Ufunuo wa Yesu Kristo.

Juu ya wokovu huo manabii walichunguza na kutafuta kwa bidii, waliotabiri kuhusu neema itakayowafikia ninyi; wakitafuta ni nini, au ni wakati wa aina gani, ambao Roho wa Kristo aliyekuwamo ndani yao alionyesha, aliposhuhudia mapema mateso ya Kristo na utukufu ambao ungefuata. Nao walifunuliwa kwamba, si kwa ajili yao wenyewe, bali kwa ajili yetu, walikuwa wakihudumia mambo hayo, ambayo sasa mmepashwa habari zake na wale waliowahubiria Injili kwa Roho Mtakatifu aliyetumwa kutoka mbinguni; mambo ambayo hata malaika hutamani kuyaangalia. Kwa hiyo fungeni viuno vya nia zenu, mwe na kiasi, na mtumaini kikamilifu neema itakayowaletwa katika kufunuliwa kwa Yesu Kristo. 1 Petro 1:10-13.

Manabii, watu wenye haki na malaika wametamani kuishi katika wakati ambapo ‘neema’ au nguvu za Mungu inamiminwa wakati wa utimilifu wa mwisho wa ‘Kilio cha Usiku wa Manane’. Hiyo ‘neema’, ambayo ni nguvu ya uumbaji ya Mungu, huletwa kwa wanadamu wakati Ufunuo wa Yesu Kristo unafunguliwa. Shetani anajua kwamba njia ya kufikisha nguvu ya uumbaji ya Mungu kwa watu Wake hutekelezwa kupitia ujumbe unaofunuliwa katika kitabu cha Ufunuo, na kwa hiyo imekuwa juhudi yake kuu kuchanganya, kukandamiza na kuficha nuru iliyomo katika kitabu cha Ufunuo. Nuru hiyo si tu utambulisho wa mtu wa dhambi, kwa maana ukweli huo umethibitishwa kikamilifu na wanamageuzi wote wa Kiprotestanti karne nyingi zilizopita.

Nilikuwako katika Roho siku ya Bwana, nikasikia nyuma yangu sauti kuu, kama sauti ya tarumbeta, ikisema, Mimi ni Alfa na Omega, wa kwanza na wa mwisho; na, Uyaonayo, yaandike katika kitabu, ukakitume kwa makanisa saba yaliyo Asia; Efeso, na Smirna, na Pergamo, na Thiatira, na Sardi, na Filadelfia, na Laodikia. Nikageuka ili nione ile sauti iliyokuwa ikisema nami. Nami nilipogeuka, nikaona vinara saba vya taa za dhahabu; na katikati ya vile vinara saba vya taa, mmoja mfano wa Mwana wa Adamu, amevaa vazi refu hata miguuni, na amejifunga kifurani mshipi wa dhahabu. Kichwa chake na nywele zake zilikuwa nyeupe kama sufu, nyeupe kama theluji; na macho yake yalikuwa kama mwali wa moto; na miguu yake ilikuwa kama shaba iliyosuguliwa, kana kwamba imesafishwa katika tanuru; na sauti yake ilikuwa kama sauti ya maji mengi. Naye katika mkono wake wa kuume alikuwa na nyota saba; na kinywani mwake kulitoka upanga mkali, wenye makali kuwili; na uso wake ulikuwa kama jua lingavyo kwa nguvu zake. Nami nilipomwona, nikaanguka miguuni pake kama mfu. Naye akaweka mkono wake wa kuume juu yangu, akaniambia, Usiogope; Mimi ni wa kwanza na wa mwisho; mimi ni yeye aishiye, nami nalikufa; na tazama, ni hai hata milele na milele; Amina; nami nina funguo za Kuzimu na za mauti. Uandike mambo uliyoyaona, na mambo yaliyo, na mambo yatakayokuwa baada ya hayo. Ufunuo 1:10-19.

Wakati Uadventista ulipokuwa ukidumisha mbinu ya “kihistoria,” walitambua kwamba makanisa yote ya Ufunuo sura ya pili na ya tatu yanajirudia katika kanisa la mwisho. Kwa bahati mbaya, mwishoni mwa karne ya kumi na tisa Shetani alikuwa tayari akifumba macho ya Uadventista

kuhusu mbinu ile takatifu, uilindaji wake na utekelezaji wake, vilivyokuwa sehemu muhimu ya wajibu wao kama “wahifadhi wa kweli kuu za unabii.” Hata mbinu hiyo ilipokuwa ikiwekwa kando katika Uadventista, bado kulikuwepo waliotumia mbinu hiyo takatifu. Tunatumia kitabu *Story of the Seer of Patmos* kama ushahidi kwamba kuyahusisha makanisa yote na historia ya Laodikia ni matumizi halali ya unabii. Yafuatayo ni dondoo kutoka katika kitabu hicho zinazoonyesha hoja ninayorejelea.

Inapaswa kukumbukwa kwamba, kama vile uzoefu wa Efeso, Smirna, na Pergamo utajirudia katika kanisa la mwisho kabla ya kuja kwa Kristo mara ya pili, vivyo hivyo historia ya Thiatira itakuwa na mfano wake katika kizazi cha mwisho. Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 69.

Haskell anabainisha kwa usahihi kwamba uzoefu wa makanisa manne ya kwanza unarudiwa, au kama anavyosema, "utakuwa na mfanano wake katika kizazi cha mwisho."

Aliutumia kipimo hicho, lakini vyote vilielekeza mbele hadi mwaka 1843 kuwa ndiyo wakati ambapo dunia ilipaswa kumkaribisha Mwokozi wake. Hali ya watu wakati wa ujio wa kwanza wa Kristo sasa ilijirudia. Stephen N. Haskell, *Hadithi ya Mwona Maono wa Patmo*, 75.

Haskell alikuwa akizungumza kuhusu jinsi William Miller alivyotambua mwaka 1843 kuwa ni Ujio wa Pili wa Kristo, na akabainisha kwamba mazingira ya ujio wa kwanza yalirudiwa katika nyakati za Wamileraiti. Haskell alikuwa sahihi, na Dada White anathibitisha kwamba Miller mwenyewe aliwakilishwa na Yohana Mbatizaji.

"Kama vile Yohana Mbatizaji alitangaza ujio wa kwanza wa Yesu na akaandaa njia kwa ajili ya kuja Kwake, vivyo hivyo William Miller na wale walioungana naye walitangaza ujio wa pili wa Mwana wa Mungu." *Early Writings*, 229.

Haskell hata anatambua kwamba katika historia ya Pergamos (kanisa la tatu linalowakilisha maelewano kati ya Ukristo na ibada ya sanamu), historia ya Sardis, kanisa la tano, ilijirudia.

"Kulikuwa na wakati katika historia ya Pergamos, ambapo Ukristo ulidhani Upagani ulikuwa umekufa; lakini kwa kweli, dini ambayo ilionekana kushindwa, ilikuwa imeshinda. Upagani uliobatizwa uliingia kanisani. Katika siku za Sardis, historia hii ilijirudia." Stephen N. Haskell, *Story of the Seer of Patmos*, 75, 76.

Sardi ilikuwa kanisa la Matengenezo lililoamka na kupinga uzushi wa kishetani wa upapa, lakini kabla ya kazi yao kukamilika, tayari walikuwa wameanza kurudi Roma. Walidhani kama vile kanisa la Pergamo kwamba upapasi ulikuwa umekufa, lakini kwa kweli bado ulikuwa hai. Haskell pia anabainisha kwamba miale iliyokusanywa ya enzi zote zilizopita inang'aa juu ya kanisa la masalia.

"Juu ya kanisa hili la mwisho—lililosalia—, miale iliyokusanywa ya enzi zote zilizopita inaangaza." Stephen N. Haskell, *Hadithi ya Mwoni wa Patmo*, 69.

Sisemi kwamba Haskell alitambua kwamba historia ya hatua kwa hatua inayowakilishwa na makanisa saba pia ilitimia katika historia ya Israeli ya kale, lakini bila shaka anathibitisha ukweli

huo anapoandika kwamba "miale iliyokusanyika ya enzi zote zilizopita" "huangaza" juu ya "kanisa la mwisho." Israeli ya kale imejumuishwa katika "miale ya" "enzi zilizopita." Na ingawa anashikilia kanuni zinazohitajika kutambua uashiraji wa makanisa saba katika historia ya Israeli ya kale, sina uhakika alitambua kwa kina gani mifanano inayowakilishwa na alama hizo. Nina hakika pia hakutambua kipengele hata muhimu zaidi cha historia zinazowakilishwa na makanisa saba, kipengele tunakoelekea.

Tutalishughulikia ukweli huu katika makala yetu ijayo.